HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a zecea)

13 martie 2025 *

„Trimitere preliminară – Protecția consumatorilor – Directiva 93/13/CEE – Clauze abuzive în contractele încheiate cu consumatorii – Articolul 4 alineatul (2), articolul 6 alineatul (1) și articolul 7 alineatul (1) – Punctul 1 literele (i), (j) și (m) din anexa la Directiva 93/13 – Contract de credit de consum – Clauză care impune unui consumator încheierea unui contract de fideiusiune – Cauțiunea aleasă de creditor – Excluderea clauzelor referitoare la obiectul principal al contractului – Contract accesoriu unui contract de credit – Competențele instanței naționale – Procedura somației de plată – Directiva 2005/29/CE – Practicile comerciale neloiale – Articolele 5 și 8 – Anexa I – Directiva 2008/48/CE – Articolul 3 literele (g), (i) și (n), articolul 10 alineatul (2), articolul 15 alineatul (2) și articolul 23 – Contract de credit legat – Noțiune – Costul total al creditului pentru consumator – Dobânda anuală efectivă – Lipsa indicării costurilor pertinente – Sancțiune”

În cauza C-337/23,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Sofiyski rayonen sad (Tribunalul de Raion din Sofia, Bulgaria), prin decizia din 29 mai 2023, primită de Curte la 29 mai 2023, în procedura

APS Beta Bulgaria EOOD,

Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia AD,

CURTEA (Camera a zecea),

compusă din domnul D. Gratsias, președinte de cameră, domnul I. Jarukaitis, președinte al Camerei a patra, și domnul Z. Csehi (raportor), judecător,

avocat general: domnul A. M. Collins,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia AD, de E. A. Damyanova, advokat, și Y. B. Yanakiev;

* Limba de procedură: bulgara.

– pentru guvernul ceh, de L. Březinová, M. Smolek și J. Vláčil, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de P. Ondrůšek, E. Rousseva, N. Ruiz García, H. Tserepa-Lacombe și P. Vanden Heede, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 12 septembrie 2024,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 4 alineatele (1) și (2), a articolului 5, a articolului 6 alineatul (1) și a articolului 7 din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (JO 1993, L 95, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 273), precum și a punctului 1 literele (b), (c), (i), (j) și (m) care figurează în anexa la Directiva 93/13, a articolului 8 din Directiva 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului, din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori și de modificare a Directivei 84/450/CEE a Consiliului, a Directivelor 97/7/CE, 98/27/CE și 2002/65/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 al Parlamentului European și al Consiliului („Directiva privind practicile comerciale neloiale”) (JO 2005, L 149, p. 22, Ediție specială, 15/vol. 14, p. 260), a articolului 3 litera (g), a articolului 10 alineatul (2) litera (g), a articolului 15 alineatul (2) și a articolului 23 doua teză din Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului (JO 2008, L 133, p. 66), precum și a articolului 2 alineatul (2) și a articolului 14 alineatul (1) din Directiva 2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II) (JO 2009, L 335, p. 1).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unor proceduri având ca obiect emiterea, în favoarea APS Beta Bulgaria EOOD și a Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia AD, de somații de plată a unor datorii pecuniare în temeiul unor contracte de credit de consum și al unor contracte de fideiusiune.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 93/13

3 Potrivit articolului 1 alineatul (1), scopul Directivei 93/13 este „de apropiere a actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre privind clauzele abuzive în contractele încheiate între un vânzător sau furnizor [a se citi «profesionist»] și un consumator”.

4 Potrivit articolului 2 litera (b) din această directivă, „«consumator» înseamnă orice persoană fizică ce, în cadrul contractelor reglementate de prezenta directivă, acționează în scopuri care se află în afara activității sale profesionale”.

5 Articolul 3 din Directiva 93/13 prevede:

„(1) O clauză contractuală care nu s-a negociat individual se consideră ca fiind abuzivă în cazul în care, în contradicție cu cerința de bună credință, provoacă un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract, în detrimentul consumatorului.

[…]

(3) Anexa conține o listă orientativă și neexhaustivă a clauzelor care pot fi considerate abuzive.”

6 Articolul 4 din această directivă prevede:

„(1) Fără să aducă atingere articolului 7, caracterul abuziv al unei clauze contractuale se apreciază luând în considerare natura bunurilor sau a serviciilor pentru care s-a încheiat contractul și raportându-se, în momentul încheierii contractului, la toate circumstanțele care însoțesc încheierea contractului și la toate clauzele contractului sau ale unui alt contract de care acesta depinde.

(2) Aprecierea caracterului abuziv al clauzelor nu privește nici definirea obiectului [principal al] contractului, nici caracterul adecvat al prețului sau remunerației, pe de o parte, față de serviciile sau de bunurile furnizate în schimbul acestora, pe de altă parte, în măsura în care aceste clauze sunt exprimate în mod clar și inteligibil.”

7 Articolul 5 din directiva menționată prevede:

„În cazul contractelor în care toate clauzele sau o parte a acestora sunt prezentate consumatorului în scris, acestea trebuie întotdeauna redactate într-un limbaj clar și inteligibil. În cazul în care există îndoieli cu privire la sensul unei clauze, prevalează interpretarea cea mai favorabilă pentru consumator. Această normă de interpretare nu se aplică în contextul procedurilor prevăzute la articolul 7 alineatul (2).”

8 Potrivit articolului 6 alineatul (1) din Directiva 93/13:

„Statele membre stabilesc că clauzele abuzive utilizate într-un contract încheiat cu un consumator de către un vânzător sau un furnizor, în conformitate cu legislația internă, nu creează obligații pentru consumator, iar contractul continuă să angajeze părțile prin aceste clauze, în cazul în care poate continua să existe fără clauzele abuzive.”

9 Articolul 7 din această directivă are următorul cuprins:

„(1) Statele membre se asigură că, în interesul consumatorilor și al concurenților, există mijloace adecvate și eficace pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii de către vânzători sau furnizori [a se citi «profesioniști»].

(2) Mijloacele menționate la alineatul (1) cuprind dispozițiile în conformitate cu care persoanele sau organizațiile care au, în temeiul legislației interne, un interes legitim în protecția consumatorilor pot introduce o acțiune în justiție sau în fața organismelor administrative competente, în conformitate cu legislația internă în cauză, pentru a obține o decizie care să stabilească dacă clauzele contractuale elaborate pentru a fi utilizate în general sunt abuzive, astfel încât să poată aplica mijloace adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea acestor clauze în continuare.

(3) Cu respectarea legislației interne, acțiunile menționate la alineatul (2) pot fi îndreptate, separat sau în ansamblu, împotriva unui număr de vânzători sau furnizori [a se citi «profesioniști»] din același sector economic sau împotriva asociațiilor acestora care utilizează sau recomandă utilizarea aceloraşi clauze contractuale generale sau a unor clauze similare."

10 Anexa la această directivă, intitulată „Clauzele menționate la articolul 3 alineatul (3)", prevede la punctul 1:

„Clauzele care au ca obiect sau ca efect:

[…]

(b) excluderea sau limitarea necorespunzătoare a drepturilor legale ale consumatorului față de vânzător sau furnizor [a se citi «profesionist»] sau față de o altă parte, în cazul neîndeplinirii totale sau parțiale sau al îndeplinirii necorespunzătoare a oricăreia dintre obligațiile contractuale de către vânzător sau furnizor [a se citi «profesionist»], inclusiv a opțiunii de a compensa o datorie către vânzător sau furnizor [a se citi «profesionist»] cu o creanță pe care consumatorul o poate avea împotriva acestuia;

(c) încheierea unui acord care creează obligații pentru consumator și prin care furnizarea de servicii de către vânzător sau furnizor [a se citi «profesionist»] este supusă unei condiții a cărei îndeplinire depinde doar de voința acestuia;

[…]

(i) angajarea irevocabilă a consumatorului prin clauze cu care acesta nu a putut să se familiarizeze înainte de încheierea contractului;

(j) autorizarea vânzătorului sau furnizorului [a se citi «profesionistului»] să modifice unilateral clauzele contractului, fără a avea un motiv întemeiat care să fie precizat în contract;

[…]

(m) acordarea dreptului vânzătorului sau furnizorului [a se citi «profesionistului»] de a stabili dacă bunurile sau serviciile furnizate sunt conforme cu contractul sau acordarea acestora a dreptului exclusiv de a interpreta orice clauză din contract;

[…]"

Directiva 2005/29

11 Articolul 5 din Directiva 2005/29, intitulat „Interzicerea practicilor comerciale neloiale", prevede la alineatul (5):

„Anexa I conține lista practicilor comerciale considerate neloiale în orice situație. Lista unică se aplică în toate statele membre și poate fi modificată numai prin revizuirea prezentei directive."

12 Articolul 8 din această directivă, intitulat „Practici comerciale agresive”, prevede:

O practică comercială se consideră agresivă în cazul în care, analizând faptele și ținând seama de toate caracteristicile și circumstanțele, modifică sau poate modifica în mod semnificativ, prin hărțuire, constrângere, inclusiv prin forță fizică sau printr-o influență nejustificată, libertatea de alegere sau conduită a consumatorului mediu și, prin aceasta, îl determină sau îl poate determina să ia o decizie comercială pe care nu ar fi luat-o în altă situație.”

Directiva 2008/48

13 Considerentul (22) al Directivei 2008/48 are următorul cuprins:

„Statele membre ar trebui să dispună în continuare de libertatea de a păstra sau introduce dispoziții naționale care să interzică creditorului să ceară consumatorului, pentru respectivul contract de credit, să își deschidă un cont bancar sau să încheie un contract pentru un alt serviciu accesoriu sau să plătească cheltuielile sau comisioanele aferente unor asemenea conturi bancare sau altor servicii accesorii. În statele membre în care sunt permise astfel de oferte combinate, consumatorii ar trebui să fie informați, înainte de încheierea contractului de credit, cu privire la eventualele servicii accesorii care sunt obligatorii pentru obținerea creditului sau cu privire la clauzele și condițiile contractuale incluse în ofertă. Costurile acestor servicii accesorii ar trebui să fie cuprinse în costul total al creditului; alternativ, în cazul în care valoarea unor astfel de costuri nu poate fi determinată în prealabil, consumatorii ar trebui să primească informații corespunzătoare privind existența costurilor într-o etapă precontractuală. Creditorul trebuie prezumat ca având cunoștință de costurile serviciilor accesorii pe care le oferă consumatorului, el însuși sau în numele unui terț, cu excepția cazului în care prețul acestora depinde de caracteristicile sau de situația specifică a consumatorului.”

14 Articolul 3 din Directiva 2008/48, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

[…]

(g) «costul total al creditului pentru consumatori» înseamnă toate costurile, inclusiv dobânda, comisioanele, taxele și orice alt tip de costuri pe care trebuie să le suporte consumatorul în legătură cu contractul de credit și care sunt cunoscute de către creditor, cu excepția taxelor notariale; costurile pentru serviciile accesorii aferente contractului de credit, în special primele de asigurare, sunt incluse, de asemenea, în cazul în care obținerea creditului sau obținerea acestuia potrivit clauzelor și condițiilor prezentate este condiționată de încheierea unui contract de servicii;

[…]

(i) [«dobânda anuală efectivă» (DAE)] înseamnă costul total al creditului pentru consumator exprimat ca procent anual din valoarea totală a creditului, inclusiv costurile menționate la articolul 19 alineatul (2), dacă este cazul;

[…]

(n) «contract de credit legat» înseamnă un contract de credit în care:

(i) creditul în cauză servește exclusiv finanțării unui contract care are ca obiect furnizarea anumitor bunuri sau prestarea unui anumit serviciu; și
(ii) aceste două contracte formează, din punct de vedere obiectiv, o unitate comercială; se consideră că există o unitate comercială în cazul în care furnizorul sau prestatorul de servicii finanțează el însuși creditul pentru consumator sau, dacă acesta este finanțat de un terț, în cazul în care creditorul folosește serviciile furnizorului sau ale prestatorului în legătură cu încheierea contractului de credit sau cu pregătirea acestuia sau în cazul în care bunurile respective sau prestarea unui anumit serviciu sunt specificate în mod expres în contractul de credit.”

15 Articolul 10 alineatul (2) din această directivă prevede:

„Contractul de credit specifică în mod clar și concis:

[…]

(g) [DAE] și valoarea totală plătibilă de către consumator, calculate la momentul încheierii contractului de credit; se menționează toate ipotezele folosite pentru calcularea acestei rate;

[…]”

16 Potrivit articolului 15 alineatul (2) din directiva menționată:

„În cazul în care bunurile sau serviciile care fac obiectul unui contract de credit legat nu sunt furnizate sau sunt furnizate numai în parte sau nu sunt conforme cu contractul de furnizare, consumatorul are dreptul de a se îndrepta împotriva creditorului în cazul în care consumatorul s-a îndreptat împotriva furnizorului, dar nu a reușit să obțină satisfacerea pretențiilor la care are dreptul în conformitate cu legislația sau cu contractul de furnizare a bunurilor sau a serviciilor. Statele membre au obligația de a determina măsura și condițiile în care se poate exercita dreptul la despăgubiri.”

17 Articolul 22 alineatele (1)-(3) din aceeași directivă prevede:

„(1) În măsura în care prezenta directivă conține dispoziții armonizate, statele membre nu pot menține sau introduce în legislația lor națională dispoziții diferite față de cele stabilite în prezenta directivă.

(2) Statele membre se asigură că consumatorii nu pot renunța la drepturile care le-au fost conferite prin dispozițiile de drept intern care transpun prezenta directivă sau corespund acesteia.

(3) Statele membre se asigură, de asemenea, că dispozițiile pe care le adoptă în transpunerea prezentei directive nu pot fi eludate, ca urmare a modului în care sunt formulate contractele, în special prin integrarea tragerilor sau a contractelor de credit care intră în domeniul de aplicare a prezentei directive în contracte de credit al căror caracter sau scop ar face posibilă evitarea aplicării acestei directive.”

18 Articolul 23 din Directiva 2008/48 prevede:

„Statele membre stabilesc normele de sancționare aplicabile în cazul încălcării dispozițiilor de drept intern adoptate în temeiul prezentei directive și întreprind toate măsurile necesare pentru a asigura că acestea sunt aplicate. Aceste sancțiuni trebuie să fie eficiente, proporționale și cu efect de descurajare.”

Dreptul bulgar

ZZD

19 Articolul 138 din Zakon za zadalzheniyata i dogovorite (Legea privind obligațiile și contractele, DV nr. 275 din 22 noiembrie 1950), în versiunea aplicabilă procedurilor principale (denumită în continuare „ZZD”), prevede:

„Prin contractul de fideiusiune, garantul se angajează față de creditorul unei alte persoane să răspundă pentru executarea obligației acesteia din urmă. Acest contract trebuie încheiat în scris.

Fideiusiunea nu poate exista decât pentru o obligație reală. Acesta poate fi de asemenea angajată pentru o obligație viitoare sau condiționată.”

20 Articolul 147 din ZZD prevede:

„Fideiusorul răspunde și după scadența obligației principale, în cazul în care creditorul a introdus o acțiune împotriva debitorului în termen de șase luni. Această dispoziție se aplică și în cazul în care fideiusorul a limitat în mod expres fideiusiunea până la scadența obligației principale.

Prorogarea scadenței acordată de creditor debitorului nu produce efecte față de fideiusor în cazul în care acesta nu și-a dat consimțământul în acest sens.”

Legea privind creditul de consum

21 Articolul 19 alineatele 3 și 4 din Zakon za potrebitelskia kredit (Legea privind creditul de consum, DV nr. 18 din 5 martie 2010), în versiunea aplicabilă procedurilor principale, prevede:

„3 Calculul [DAE] a creditului nu include costurile:

[1.] pe care consumatorul le plătește în cazul neîndeplinirii obligațiilor care îi revin în temeiul contractului de credit pentru consumatori;

[2.] altele decât prețul de achiziție a bunului sau a serviciului pe care consumatorul îl datorează la momentul achiziției de bunuri sau al prestării de servicii, indiferent dacă acesta este efectuat în numerar sau pe credit;

[3.] de administrare a unui cont în legătură cu contractul de credit pentru consumatori, de utilizare a unui instrument de plată pentru efectuarea de plăți legate de utilizarea sau rambursarea creditului, precum și alte costuri legate de efectuarea plăților, în cazul în care deschiderea unui astfel de cont nu este obligatorie, iar costurile legate de cont sunt indicate clar și distinct în contractul de credit sau în orice alt contract încheiat cu consumatorul.

4 [DAE] nu poate depăși de cinci ori rata legală a dobânzilor moratorii în [leva bulgărești (BGN)] sau în monedă străină, stabilită prin decizia Consiliului de Miniștri al Republicii Bulgaria.”

Procedurile principale și întrebările preliminare

22 Instanța de trimitere, Sofiyski rayonen sad (Tribunalul de Raion din Sofia, Bulgaria), este sesizată cu mai multe cereri având ca obiect emiterea, în favoarea reclamantelor din litigiul principal, a unor somații de plată a unor datorii pecuniare în temeiul unor contracte de credit de consum și al unor contracte de fideiusiune.

23 Aceste contracte de credit de consum au fost încheiate între două societăți financiare de drept bulgar și persoane fizice în cuantumuri care se ridicau între 300 și 1 700 BGN (aproximativ între 150 și 870 de euro), rambursabile prin plăți eșalonate pe perioade cuprinse între 3 și 18 luni, respectivele contracte prevăzând aplicarea unei DAE variind între 39,99 % și 50 %.

24 În temeiul contractelor de credit astfel încheiate, împrumutații trebuiau, pentru a obține împrumutul sau o deblocare mai rapidă a fondurilor, să furnizeze o garanție care putea îmbrăca diferite modalități, dintre care una era încheierea unui contract de fideiusiune cu o întreprindere specializată în această activitate, aleasă sau autorizată de creditor. Potrivit instanței de trimitere, toți împrumutații în cauză au încheiat, în aceeași zi cu cea a încheierii contractelor de credit, contracte de fideiusiune care prevedeau o remunerație în favoarea unor garanți profesioniști, și anume societăți de fideiusiune, corespunzătoare unei sume care se adaugă ratelor împrumutului. Costul unei astfel de fideiusiuni, care reprezenta mai mult de 75 % din suma totală care trebuia rambursată în temeiul contractelor de credit, nu era inclus în DAE.

25 Întrucât împrumutații nu și-au onorat angajamentele, sumele datorate în temeiul contractelor de credit au fost plătite instituțiilor creditoare de acești garanți profesioniști care s-au subrogat în drepturile acestora. Aceste societăți de fideiusiune și-au cesionat ulterior creanțele, incluzând remunerația datorată de debitori în temeiul contractelor de fideiusiune, reclamantelor din litigiul principal, care sunt în esență societăți de recuperare a creanțelor.

26 Instanța de trimitere precizează că, exceptând una dintre cauzele cu care este sesizată, plățile efectuate de garanții profesioniști au fost efectuate după expirarea termenului de șase luni prevăzut la articolul 147 din ZZD, fără a se opune creditorilor principali inacțiunea lor față de debitori în această perioadă. Ea arată cu privire la acest aspect că anumite instanțe naționale interpretează această dispoziție în sensul că stingerea obligației fideiusorului aferentă acestei inacțiuni nu poate fi invocată decât de acesta și că, în caz contrar, el dispune de dreptul de a introduce o acțiune în regres împotriva debitorului care nu și-a îndeplinit obligația de plată.

27 În acest context, instanța de trimitere ridică, în primul rând, în vederea aprecierii caracterului abuziv al clauzelor contractuale în temeiul Directivei 93/13, problema dacă contractele de credit și de fideiusiune trebuie interpretate în sensul că intră sub incidența unui raport contractual unic al cărui scop era eludarea articolului 19 din Legea privind creditul de consum, în versiunea sa aplicabilă procedurilor din litigiul principal, care prevede o DAE maximă pentru un contract de credit de consum. În această privință, ea arată că, în șapte dintre cele opt proceduri cu care este sesizată, fideiusiunea a fost furnizată de o filială a împrumutătorului. Aceasta precizează, în plus, că remunerația fideiusiunii, care trebuie plătită la aceleași date ca și scadențele împrumutului, a fost stabilită, în toate cazurile, la un cuantum mai mare de 75 % din suma totală care trebuie rambursată în temeiul creditului. Ea adaugă că această remunerație nu a fost luată în considerare pentru calcularea DAE din contractul de credit.

28 În al doilea rând, ea ridică problema dacă alegerea fideiusorului de către creditor, care este obligatorie pentru împrumutat, poate fi considerată o practică comercială neloială în sensul Directivei 2005/29 și, în cazul unui răspuns negativ, cu privire la posibilitatea sa, în cadrul unei proceduri necontradictorii, de a constata caracterul abuziv al unei clauze contractuale numai în considerarea unei îndoieli serioase cu privire la acest aspect.

29 Instanța de trimitere ridică, în al treilea rând, problema compatibilității jurisprudenței naționale referitoare la articolul 147 din ZZD cu articolul 15 alineatul (2) din Directiva 2008/48, presupunând că este aplicabil în speță, și cu articolele 5 și 7 din Directiva 93/13.

30 În al patrulea rând, aceasta se întreabă dacă remunerația fideiusorului, devenit obligatoriu printr-o clauză a contractului de credit, trebuie luată în considerare la stabilirea DAE și dacă indicarea eronată a acesteia din urmă trebuie asimilată cu lipsa mențiunii sale în contractul de credit.

31 În al cincilea rând, instanța de trimitere ridică problema posibilității de a califica contractele de fideiusiune în cauză drept contracte de asigurare, în sensul Directivei 2009/138, și, în cazul unui răspuns afirmativ, a necesității unei eventuale aprobări a fideiusorului în conformitate cu articolul 14 din această directivă.

32 În aceste condiții, Sofiyski Rayonen sad (Tribunalul de Raion din Sofia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 4 alineatul (2) și articolul (6) alineatul (1) din [Directiva 93/13] trebuie interpretate în sensul că, în cazul în care un contract de credit prevede obligația consumatorului de a încheia un contract de fideiusiune cu fideiusorul stabilit de creditor, conținutul contractului de fideiusiune nu constituie «obiectul principal» al contractului încheiat cu acest terț, ci este o componentă a contractului de credit? În această privință are relevanță dacă creditorul și fideiusorul sunt persoane asociate?

2) Punctul 1 litera (i) din anexa la [Directiva 93/13] trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care consumatorul are obligația să prezinte un fideiusor în cadrul unui contract de credit deja încheiat, în condițiile în care una dintre posibilități este mandatarea persoanei desemnate de creditor, conținutul obligației consumatorului, născută din contractul de fideiusiune încheiat mai târziu în ziua încheierii contractului de credit, trebuie considerat neclar din cauza imposibilității de a alege sau de a propune persoana care îi va fi stabilită de creditor ca viitor fideiusor?

3) Dacă răspunsul la întrebarea precedentă este în sensul că obiectul contractului de fideiusiune este clar, punctul 1 literele (i), (j) și (m) din anexa la [Directiva 93/13] trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care creditorul s-a angajat să prezinte un fideiusor în cadrul unui contract de credit deja încheiat, în condițiile în care una dintre posibilități este mandatarea persoanei desemnate de creditor, conținutul obligației consumatorului, născută din contractul de credit, trebuie considerat neclar și acest lucru poate determina nulitatea contractului de credit sau a unor clauze ale acestuia?

4) Articolul 4 alineatul (1) din [Directiva 93/13] coroborat cu articolul 8 din [Directiva 2005/29] trebuie interpretat în sensul că un caz în care o persoană care acordă un credit impune consumatorului să încheie un contract cu o persoană indicată de creditor, care să îi garanteze creanța față de consumator, constituie întotdeauna un caz de exploatare a poziției dezavantajoase a consumatorului și astfel o practică comercială agresivă?

5) În cazul unui răspuns negativ la a patra întrebare: articolul 4 alineatul (1) și articolul 7 din [Directiva 93/13] coroborate cu articolul 8 din [Directiva 2005/29] trebuie interpretate în sensul că într-o procedură judiciară unilaterală, cum este procedura somației de plată, la care nu participă consumatorul, instanța își poate întemeia suspiciunea referitoare la caracterul abuziv al unei clauze contractuale numai pe suspiciunea că consumatorul ar fi putut accepta clauza ca urmare a unei practici comerciale neloiale sau este necesar ca această suspiciune să fie stabilită cu certitudine?

6) Articolul 15 alineatul (2) din [Directiva 2008/48] trebuie interpretat în sensul că se aplică în cazurile în care contractul de credit este legat de o prestație accesorie, și anume garanția furnizată de un terț cu titlu oneros, și conferă consumatorului dreptul să invoce nu numai drepturile născute ca urmare a comportamentului fideiusorului contrar obligației asumate, cum este plata după expirarea termenului legal, ci și excepții procesuale care exclud obligația față de fideiusor?

7) Articolul 15 alineatul (2) din [Directiva 2008/48] coroborat cu principiul efectivității sau, eventual, în cazul în care se prezumă că contractul de credit și contractul de fideiusiune constituie operațiuni conexe, articolul 5 și articolul 7 din [Directiva 93/13] coroborate cu punctul 1 literele (b) și (c) din anexa la această directivă permit o jurisprudență națională potrivit căreia, atunci când fideiusorul dintr-un contract conex unui contract de credit pentru consumatori, care a primit din partea consumatorului o remunerație pentru garantarea contractului de credit, l-a plătit pe creditorul principal în temeiul unei clauze contractuale în pofida expirării termenului legal, precum cel prevăzut la articolul 147 din ZZD – fapt care, potrivit jurisprudenței, determină stingerea în întregime a fideiusiunii –, fideiusorul se poate totuși întemeia pe subrogarea în drepturile creditorului inițial și poate solicita plata din partea debitorului principal, invocând ambiguitatea în actele judiciare la punerea în aplicare a legii?

8) Articolul 3 litera (g) din [Directiva 2008/48] coroborat cu articolul 5 din [Directiva 93/13] trebuie interpretat în sensul că, în cazul unei obligații stabilite în contractul de credit, referitoare la încheierea unui contract de fideiusiune conex, care este corelat cu o majorare a valorii totale a creditului, dobânda anuală efectivă pentru credit trebuie calculată și în funcție de ratele majorate având în vedere remunerația fideiusorului? Este relevant în acest sens cine a ales fideiusorul și dacă acesta este o persoană asociată cu creditorul principal?

9) Articolul 10 alineatul (2) litera (g) din [Directiva 2008/48] trebuie interpretat în sensul că indicarea eronată a [DAE] într-un contract de credit încheiat între un profesionist și un consumator (împrumutat) trebuie considerată ca lipsă a indicării [DAE] în contractul de credit și instanța națională trebuie să aplice consecințele juridice prevăzute de dreptul național pentru lipsa indicării [DAE] într-un contract de credit de consum? Trebuie să se considere că aceste consecințe sunt obligatorii și în cazul fideiusorului care a plătit în raport cu consumatorul?

10) Articolul 23 a doua teză din [Directiva 2008/48] trebuie interpretat în sensul că o sancțiune prevăzută de legiuitorul național care constă în nulitatea contractului de credit pentru consumatori, potrivit căreia numai capitalul acordat trebuie rambursat, este proporțională în cazurile în care [DAE] nu este indicată în mod exact în contractul de credit pentru consumatori, deoarece nu include și costurile pentru fideiusorul profesionist ales de creditor (cu toate că în contractul de credit acest procent este indicat în cifre)?

11) Articolul 2 alineatul (2) din Directiva [2009/138] coroborat cu punctul 14 din partea A din anexa I la această directivă trebuie interpretat în sensul că exercitarea cu titlu profesional a activității remunerate de fideiusor, în cadrul căreia societatea fideiusoare plătește în toate cazurile de neexecutare suma totală a creditului, obținută de un consumator în calitate de debitor principal, iar remunerația este plătită odată cu fiecare rată de credit, independent de neexecutarea de către consumator, [este] o «activitate de asigurare» în înțelesul directivei menționate?

12) În cazul unui răspuns afirmativ la a unsprezecea întrebare: articolul 14 alineatul (1) din [Directiva 2009/138] trebuie interpretat în sensul că o persoană care desfășoară activitatea menționată în cadrul celei de a unsprezecea întrebări este supusă obligației de autorizare din partea autorităților naționale de reglementare, responsabile de eliberarea autorizației către asigurător?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la admisibilitate

33 Potrivit unei jurisprudențe constante, întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub răspunderea sa și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de pertinență. Refuzul Curții de a se pronunța asupra unei cereri de decizie preliminară formulate de o instanță națională este posibil numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate [Hotărârea din 18 iunie 2024, Bundesrepublik Deutschland (Efectul unei decizii de acordare a statutului de refugiat), C-753/22, EU:C:2024:524, punctul 44 și jurisprudența citată].

34 Cu toate acestea, dintr-o jurisprudență constantă a Curții reiese de asemenea că o cerere de decizie preliminară nu are drept obiectiv formularea de opinii consultative cu privire la chestiuni generale sau ipotetice, ci urmărește să satisfacă necesitatea inerentă soluționării efective a unui litigiu privind dreptul Uniunii (Hotărârea din 31 mai 2018, Confetra ș.a., C-259/16 și C-260/16, EU:C:2018:370, punctul 63).

35 În lumina considerațiilor care precedă trebuie examinată admisibilitatea întrebărilor adresate.

Cu privire la primele zece întrebări

36 Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia contestă admisibilitatea primelor patru și a întrebărilor a șasea-a zecea, susținând în esență că acestea prezintă un caracter ipotetic, întrucât privesc împrejurări de fapt care nu sunt cele din cauzele principale, astfel cum sunt descrise de instanța de trimitere. În plus, întrebările a șasea-a opta ar încălca noțiunea de „contract de credit legat”, în sensul articolului 3 litera (n) din Directiva 2008/48, în timp ce a zecea întrebare ar contrazice dispozițiile dreptului bulgar referitoare la consecințele unei neregularități în menționarea DAE.

37 Or, având în vedere împrejurările aflate la originea cauzelor principale astfel cum reies din cererea de decizie preliminară, nu rezultă în mod vădit că interpretarea dreptului Uniunii solicitată în cadrul primelor patru și al întrebărilor a șasea-a zecea nu are nicio legătură cu procedurile principale sau că problemele ridicate de instanța de trimitere prezintă un caracter ipotetic. În plus, problema dacă instanța de trimitere, prin formularea întrebărilor a șasea-a opta, s-a bazat pe o interpretare eronată a noțiunii de „contract de credit legat”, în sensul articolului 3 litera (n) din Directiva 2008/48, ține de examinarea pe fond a acestor întrebări și, prin urmare, nu poate repune în discuție admisibilitatea lor. În sfârșit, astfel cum reiese din jurisprudența citată la punctul 33 din prezenta hotărâre, nu este de competența Curții să examineze temeinicia interpretării de către instanța de trimitere a propriului drept național.

38 Pe de altă parte, în măsura în care primele patru întrebări au legătură, la fel ca a cincea, cu interpretarea Directivei 93/13, trebuie amintit că intră în domeniul de aplicare al acestei directive, astfel cum reiese din articolul 1 alineatul (1) din aceasta, contractele încheiate între un profesionist și un consumator, în sensul articolului 2 litera (b) din directiva menționată. Deși se pare, la lectura deciziei de trimitere, că persoanele fizice care au încheiat contractele de credit și de fideiusiune în discuție în procedurile principale au calitatea de consumator în sensul acestei din urmă dispoziții, revine totuși instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă aceasta este efectiv situația.

39 În aceste condiții, primele zece întrebări trebuie declarate admisibile.

Cu privire la a unsprezecea și la a douăsprezecea întrebare

40 Prin intermediul celei de a unsprezecea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 2 alineatul (2) din Directiva 2009/138, citit în lumina punctului 14 din partea A din anexa I la această directivă, trebuie interpretat în sensul că exercitarea, cu titlu profesional, a unei activități de fideiusiune remunerată, în cadrul căreia, pe de o parte, societatea de fideiusiune rambursează creditorului, în toate cazurile de neîndeplinire a obligațiilor de plată de către împrumutat, toate sumele datorate pentru un împrumut contractat de acesta din urmă și, pe de altă parte, remunerația trebuie plătită la fiecare scadență a împrumutului independent de o astfel de neîndeplinire a obligațiilor, constituie o „activitate de asigurare” în sensul directivei menționate. În cazul unui răspuns afirmativ, prin intermediul celei de a douăsprezecea întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2009/138 trebuie interpretat în sensul că o persoană care exercită această activitate este supusă obligației de a obține o autorizație de la autoritățile naționale însărcinate cu acordarea autorizațiilor asigurătorilor.

41 Trebuie amintit că obiectul cauzelor principale este reprezentat de cereri de emitere de somații de plată a datoriilor pecuniare contractate de împrumutați și preluate de societăți de fideiusiune, care au cedat creanțele reclamantelor din litigiile principale, și că în cadrul acestor cauze se ridică problema caracterului eventual abuziv sau înșelător al anumitor clauze contractuale, precum și a consecințelor care ar trebui deduse, dacă este cazul, dintr-o astfel de calificare.

42 Or, este suficient să se arate, chiar fără a fi necesară ridicarea problemei eventualei aplicabilități a Directivei 2009/138 în cauzele principale, că această directivă nu prevede sancțiuni civile pentru contractele de asigurare care ar fi încheiate cu încălcarea dispozițiilor sale care reglementează autorizarea prealabilă a întreprinderilor de asigurare.

43 Prin urmare, ținând seama de obiectul cauzelor în discuție în litigiile principale, a unsprezecea și a douăsprezecea întrebare sunt în orice caz de natură ipotetică.

44 În aceste condiții, având în vedere jurisprudența amintită la punctul 34 din prezenta hotărâre, a unsprezecea și a douăsprezecea întrebare trebuie declarate inadmisibile.

Cu privire la fond

Cu privire la prima întrebare

45 Potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite la articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate (Hotărârea din 20 iunie 2024, Greislzel, C-35/23, EU:C:2024:532, punctul 39 și jurisprudența citată).

46 În speță, trebuie să se ia în considerare contextul în care se înscrie prima întrebare, astfel cum reiese din explicațiile instanței de trimitere rezumate la punctul 27 din prezenta hotărâre. În plus, în măsura în care această întrebare privește posibilitatea de apreciere a caracterului abuziv al clauzelor unui contract de fideiusiune, articolul 6 alineatul (1) din Directiva 93/13, care privește consecințele constatării caracterului abuziv al unei clauze contractuale, nu este pertinent pentru răspunsul la această întrebare.

47 De asemenea, trebuie să se considere că, prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 4 alineatul (2) din Directiva 93/13 trebuie interpretat în sensul că se opune aprecierii caracterului abuziv al clauzelor unui contract de fideiusiune care determină obligațiile fideiusorului și ale debitorului din litigiul principal, în situația în care acesta din urmă a încheiat contractul de fideiusiune concomitent cu încheierea contractului de credit și pentru a se conforma unei obligații impuse de acest din urmă contract, fideiusorul este o filială a creditorului sau o persoană aleasă de acesta din urmă, iar costurile fideiusiunii sunt datorate în același timp cu scadențele împrumutului.

48 Potrivit articolului 4 alineatul (2) din Directiva 93/13, aprecierea caracterului abuziv al clauzelor nu privește nici definirea obiectului principal al contractului, nici caracterul adecvat al prețului sau al remunerației, pe de o parte, față de serviciile sau de bunurile furnizate în schimbul acestora, pe de altă parte, în măsura în care aceste clauze sunt exprimate în mod clar și inteligibil.

49 În temeiul unei jurisprudențe constante, din cerințele aplicării uniforme a dreptului Uniunii, precum și din principiul egalității rezultă că termenii unei dispoziții de drept al Uniunii care nu face nicio trimitere expresă la dreptul statelor membre pentru a stabili sensul și domeniul de aplicare ale acesteia trebuie, în mod normal, să primească în întreaga Uniune Europeană o interpretare autonomă și uniformă, care trebuie stabilită ținând seama de contextul prevederii și de obiectivul urmărit de reglementarea în cauză (a se vedea Hotărârea din 30 aprilie 2014, Kásler și Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, punctul 37).

50 Situația este aceeași în ceea ce privește termenii care figurează la articolul 4 alineatul (2) din Directiva 93/13, întrucât această dispoziție nu cuprinde nicio trimitere expresă la dreptul statelor membre pentru stabilirea sensului și a domeniului de aplicare ale acesteia.

51 În ceea ce privește categoria clauzelor contractuale care se circumscriu noțiunii de „obiect principal al contractului”, în sensul articolului 4 alineatul (2) din Directiva 93/13, Curtea a considerat că aceste clauze trebuie înțelese ca fiind cele care stabilesc prestațiile esențiale ale acestui contract și care, ca atare, îl caracterizează. În schimb, clauzele care au un caracter accesoriu în raport cu cele care definesc esența însăși a raportului contractual nu pot fi circumscrise noțiunii de „obiect principal al contractului” în sensul acestei dispoziții (Hotărârea din 20 septembrie 2017, Andriciuc ș.a., C-186/16, EU:C:2017:703, punctele 35 și 36, precum și jurisprudența citată).

52 Din această jurisprudență reiese că, în principiu, pentru a stabili dacă o clauză ține de „obiectul principal” al contractului din care face parte, trebuie să se facă referire la prestațiile esențiale ale acestui contract. Or, faptul că respectivul contract a fost încheiat de consumator pentru a se conforma unei obligații impuse de un alt contract pe care l-a încheiat concomitent este, în această privință, lipsit de pertinență.

53 Cu toate acestea, trebuie să se țină seama de faptul că sistemul de protecție pus în aplicare de Directiva 93/13 se întemeiază pe ideea că, în ceea ce privește atât puterea de negociere, cât și nivelul de informare, consumatorul se află într-o situație de inferioritate față de profesionist, situație care îl determină să adere la condițiile redactate în prealabil de profesionist, fără a putea exercita o influență asupra conținutului acestora (a se vedea Hotărârea din 3 iunie 2020, Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, EU:C:2010:309, punctul 27).

54 Având în vedere o astfel de situație de inferioritate, Directiva 93/13 obligă statele membre să prevadă un mecanism care să asigure ca orice clauză contractuală care nu a făcut obiectul unei negocieri individuale să poată fi controlată pentru aprecierea eventualului său caracter abuziv. În acest cadru, instanța națională trebuie să stabilească, ținând cont de criteriile prevăzute la articolul 3 alineatul (1) și la articolul 5 din Directiva 93/13, dacă, având în vedere împrejurările proprii ale speței, o astfel de clauză îndeplinește criteriile bunei-credințe, echilibrului și transparenței prevăzute de această directivă (Hotărârea din 30 aprilie 2014, Kásler și Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, punctul 40).

55 Or, s-ar aduce atingere eficacității acestui mecanism dacă s-ar permite unui profesionist să excludă de la aprecierea eventualului lor caracter abuziv clauzele care nu țin de obiectul principal al unui contract pe care îl încheie cu un consumator, prin includerea acestor clauze într-un contract accesoriu distinct al cărui obiect principal l-ar constitui, contract pe care consumatorul l-ar încheia, la cererea acestui profesionist, cu o filială a acestuia sau cu o persoană aleasă de profesionistul menționat.

56 Într-o astfel de situație, cele două contracte trebuie analizate ca un tot și, pe cale de consecință, trebuie efectuată aprecierea eventualului caracter abuziv al clauzelor care figurează în contractul distinct, în măsura în care acestea nu fac parte din obiectul principal al raportului contractual stabilit între profesionist și consumator.

57 Această considerație este confirmată, pe de o parte, de articolul 4 alineatul (1) din Directiva 93/13, potrivit căruia caracterul abuziv al unei clauze contractuale se apreciază raportându-se în special la toate circumstanțele care însoțesc încheierea acestui contract, precum și la toate clauzele unui alt contract de care depinde respectivul contract. Ea este de asemenea confirmată, pe de altă parte, de faptul că articolul 4 alineatul (2) din această directivă trebuie să facă obiectul unei interpretări stricte, dat fiind că prevede o excepție de la mecanismul de control pe fond al clauzelor abuzive,

astfel cum este prevăzut în cadrul sistemului de protecție a consumatorilor pus în aplicare prin directiva menționată (Hotărârea din 20 septembrie 2017, Andriciuc și alții, C-186/16, EU:C:2017:703, punctul 34 și jurisprudența citată).

58 Astfel, atunci când, la fel ca în cauze precum cele în discuție în litigiile principale, consumatorul a încheiat, concomitent cu încheierea unui contract de credit, un contract de fideiusiune cu o filială a creditorului sau cu o persoană aleasă de acesta din urmă, încheierea acestui al doilea contract fiind o condiție fie a obținerii creditului, fie a unei deblocări mai rapide a fondurilor împrumutate, costurile fideiusiunii fiind datorate în același timp cu scadențele împrumutului, faptul că obligațiile fideiusorului și ale debitorului principal figurează într-un contract de fideiusiune distinct de contractul de credit nu este de natură să determine includerea clauzelor contractului de fideiusiune în domeniul de aplicare al articolului 4 alineatul (2) din Directiva 93/13, în caz contrar lipsind de conținut protecția de care trebuie să beneficieze consumatorul care se află într-o situație de inferioritate față de profesionist.

59 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 4 alineatul (2) din Directiva 93/13 trebuie interpretat în sensul că nu se opune aprecierii caracterului eventual abuziv al clauzelor unui contract de fideiusiune care determină obligațiile fideiusorului și ale debitorului din litigiul principal în situația în care acesta din urmă a încheiat acest contract concomitent cu contractul de credit și pentru a se conforma unei obligații prevăzute de acest din urmă contract, fideiusorul este o filială a creditorului sau o persoană aleasă de acesta din urmă, iar costurile fideiusiunii sunt datorate în același timp cu scadențele împrumutului.

Cu privire la a doua și la a treia întrebare

60 Prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă punctul 1 literele (i), (j) și (m) care figurează în anexa la Directiva 93/13 trebuie interpretat în sensul că intră sub incidența uneia dintre aceste dispoziții o clauză prin care un consumator se angajează, în cadrul unui contract de credit, să încheie un contract de fideiusiune cu un fideiusor ales de creditor, fără a avea cunoștință la momentul încheierii contractului de credit de identitatea fideiusorului și de conținutul clauzelor acestui contract de fideiusiune.

61 Astfel cum prevede articolul 3 alineatul (3) din Directiva 93/13, anexa la aceasta cuprinde o listă orientativă și neexhaustivă a clauzelor care pot fi considerate abuzive. Printre acestea figurează, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 1 literele (i), (j) și, respectiv, (m) din această anexă, clauzele care au ca efect, în primul rând, angajarea irevocabilă a consumatorului prin clauze cu care acesta nu a putut să se familiarizeze înainte de încheierea contractului, în al doilea rând, autorizarea profesionistului să modifice unilateral clauzele contractului, fără a avea un motiv întemeiat care să fie precizat în contract, și, în al treilea rând, acordarea dreptului profesionistului de a stabili dacă bunurile sau serviciile furnizate sunt conforme cu contractul sau acordarea acestuia a dreptului exclusiv de a interpreta orice clauză din contract.

62 Or, trebuie să se constate că o clauză prin care un consumator se angajează, în cadrul unui contract de credit, să încheie un contract de fideiusiune cu un fideiusor ales de creditor, fără a avea cunoștință la momentul încheierii contractului de credit de identitatea fideiusorului și de conținutul clauzelor acestui contract de fideiusiune, nu corespunde niciuneia dintre situațiile avute în vedere la punctul 1 literele (i), (j) și (m) care figurează în anexa la Directiva 93/13. În ceea ce privește în special punctul 1 litera (i) din această anexă, trebuie arătat că un simplu

angajament al consumatorului, la încheierea unui contract de credit, de a încheia un contract de fideiusiune cu un fideiusor ales de creditor nu echivalează cu o angajare a consumatorului prin clauzele unui contract de fideiusiune cu care acesta nu a putut să se familiarizeze, consumatorul trebuind, pentru îndeplinirea acestui angajament, să încheie ulterior contractul de fideiusiune.

63 Acestea fiind precizate, trebuie amintit că lista clauzelor care pot fi considerate abuzive, care figurează în anexa la Directiva 93/13, nu este decât orientativă. În consecință, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă o clauză dintr-un contract de credit prin care consumatorul se angajează să încheie un contract de fideiusiune cu un fideiusor ales de creditor, fără a avea cunoștință la momentul la care își asumă acest angajament de identitatea fideiusorului și de conținutul clauzelor contractului de fideiusiune, creează în detrimentul consumatorului, în pofida cerinței de bună-credință, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contractul de credit, în sensul articolului 3 alineatul (1) din această directivă. Dacă creează un astfel de dezechilibru, această clauză va trebui calificată drept „abuzivă” și va fi necesar să se deducă consecințele care decurg din această calificare pentru validitatea clauzei menționate și, dacă este cazul, a contractului din care aceasta face parte.

64 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a doua și la a treia întrebare că punctul 1 literele (i), (j) și (m) care figurează în anexa la Directiva 93/13 trebuie interpretat în sensul că nu intră sub incidența acestor dispoziții o clauză prin care un consumator se angajează, în cadrul unui contract de credit, să încheie un contract de fideiusiune cu un fideiusor ales de creditor, fără a avea cunoștință la momentul încheierii contractului de credit de identitatea fideiusorului și de conținutul clauzelor acestui contract de fideiusiune.

Cu privire la a patra întrebare

65 Astfel cum reiese din decizia de trimitere, a patra întrebare este, pe de o parte, adresată în raport cu jurisprudența potrivit căreia, deși constatarea caracterului neloial al unei practici comerciale nu este de natură să stabilească în mod automat și prin ea însăși caracterul abuziv al unei clauze contractuale, aceasta constituie un element printre altele pe care instanța competentă își poate întemeia aprecierea caracterului abuziv al clauzelor unui contract, apreciere care, în temeiul articolului 4 alineatul (1) din Directiva 93/13, trebuie să țină seama de toate circumstanțele proprii speței (Hotărârea din 19 septembrie 2018, Bankia, C-109/17, EU:C:2018:735, punctul 49 și jurisprudența citată). Pe de altă parte, din modul său de redactare rezultă că, prin intermediul acesteia, instanța de trimitere urmărește să afle dacă situația pe care o vizează poate fi considerată întotdeauna o practică comercială agresivă. În aceste condiții, articolul 5 alineatul (5) și anexa I la Directiva 2005/29 sunt relevante pentru răspunsul care trebuie dat la această întrebare.

66 Prin urmare, trebuie să se considere că, prin intermediul respectivei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 8 din Directiva 2005/29 coroborat cu articolul 5 alineatul (5) și cu anexa I la această directivă trebuie interpretat în sensul că inserarea în contracte de credit a unei clauze prin care consumatorul trebuie să încheie un contract de fideiusiune cu o persoană aleasă de creditor constituie o practică comercială agresivă în orice situație.

67 Trebuie amintit în această privință că, în capitolul 2 din Directiva 2005/29, intitulat „Practici comerciale neloiale”, există două secțiuni, și anume secțiunea 1, privind practicile comerciale înșelătoare, și secțiunea 2, privind practicile comerciale agresive.

68 Articolul 5 din această directivă, care figurează în capitolul 2 din aceasta, interzice la alineatul (1) practicile comerciale neloiale și stabilește, la alineatul (2), criteriile care permit să se stabilească dacă o practică comercială are caracter neloial. Acest articol 5 precizează, la alineatul (4), că sunt neloiale în special practicile comerciale care sunt „înșelătoare” în sensul articolelor 6 și 7 din Directiva 2005/29 și cele care sunt „agresive” în sensul articolelor 8 și 9 din această directivă. Alineatul (5) al articolului 5 menționat prevede totodată că anexa I la Directiva 2005/29 conține lista practicilor comerciale considerate neloiale în orice situație și că această listă, care se aplică în toate statele membre, poate fi modificată numai prin intermediul unei revizuiri a acestei directive. Lista menționată enumeră, la punctele 1-23, practicile comerciale înșelătoare în orice situație și, la punctele 24-31, practicile comerciale agresive în orice situație.

69 În această privință, considerentul (17) al Directivei 2005/29 precizează că, pentru a asigura o securitate juridică mai mare, numai practicile enumerate în această anexă I sunt considerate neloiale în orice situație, fără a fi necesar ca ele să facă obiectul unei evaluări de la caz la caz în temeiul dispozițiilor articolelor 5-9 din această directivă (Hotărârea din 14 noiembrie 2024, Compass Banca, C-646/22, EU:C:2024:957, punctul 66).

70 Întrucât anexa I la Directiva 2005/29 constituie o listă completă și exhaustivă a practicilor comerciale considerate neloiale în orice situație, o practică comercială precum cea în discuție în litigiul principal nu poate fi calificată drept practică comercială agresivă în orice situație în sensul acestei directive decât cu condiția să corespundă uneia dintre situațiile enumerate la punctele 24-31 din această anexă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 noiembrie 2024, Compass Banca, C-646/22, EU:C:2024:957, punctul 67).

71 Or, o simplă lectură a acestor puncte 24-31 permite să se constate lipsa unei astfel de corespondențe.

72 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a patra întrebare că articolul 8 din Directiva 2005/29 coroborat cu articolul 5 alineatul (5) și cu anexa I la această directivă trebuie interpretat în sensul că inserarea în contracte de credit a unei clauze prin care consumatorul trebuie să încheie un contract de fideiusiune cu o persoană aleasă de creditor nu constituie o practică comercială agresivă în orice situație.

Cu privire la a cincea întrebare

73 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că, în timp ce modul de redactare a celei de a cincea întrebări vizează articolul 4 alineatul (1) și articolul 7 din Directiva 93/13, obligația statelor membre de a prevedea că clauzele abuzive utilizate într-un contract încheiat cu un consumator de către un profesionist nu creează obligații pentru consumator este prevăzută la articolul 6 alineatul (1) din această directivă. În plus, deși instanța de trimitere s-a referit la articolul 8 din Directiva 2005/29, referitor la practicile comerciale agresive, a cincea întrebare privește, mai general, practicile comerciale neloiale, în sensul articolului 5 din această directivă, dintre care practicile comerciale agresive nu sunt decât o subcategorie.

74 Având în vedere aceste precizări, trebuie să se considere că, prin intermediul celei de a cincea întrebări, adresată în ipoteza unui răspuns negativ la a patra întrebare, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 6 alineatul (1) din Directiva 93/13 trebuie interpretat în sensul că instanța națională, sesizată cu o cerere de emitere a unei somații de plată în cadrul unei proceduri la care debitorul-consumator nu participă, poate înlătura din oficiu aplicarea unei clauze din contractul de credit de consum încheiat între acest consumator și

profesionistul în cauză numai pe baza existenței unei îndoieli cu privire la faptul că această clauză a putut fi acceptată de consumator în urma unei practici comerciale neloiale, în sensul articolului 5 din Directiva 2005/29, sau dacă existența acestei practici trebuie stabilită cu certitudine.

75 În această privință, reiese din jurisprudența amintită la punctul 65 din prezenta hotărâre că constatarea caracterului neloial al unei practici comerciale nu este decât un element printre altele pe care instanța competentă își poate întemeia aprecierea cu privire la caracterul abuziv al clauzelor unui contract. Astfel, această instanță trebuie să se pronunțe cu privire la aplicarea criteriilor generale enunțate la articolele 3 și 4 din Directiva 93/13 în privința unei anumite clauze care trebuie examinată în funcție de toate împrejurările specifice speței (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 martie 2012, Pereničová și Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, punctul 44).

76 Rezultă că, pentru a califica drept abuzivă o clauză care figurează într-un contract încheiat între un consumator și un profesionist, nu este nicidecum necesar să se stabilească existența unei practici comerciale neloiale, existența unei îndoieli în această privință fiind un element care poate fi luat în considerare în cadrul examinării vizate la punctul anterior. Cu toate acestea, instanța competentă nu poate înlătura aplicarea unei clauze dintr-un astfel de contract decât dacă a dobândit convingerea că această clauză prezintă un caracter abuziv, o simplă îndoială în această privință nefiind suficientă.

77 În această privință, trebuie amintit că, dacă instanța națională, înlăturând aplicarea unei clauze abuzive pentru ca aceasta să nu producă efecte obligatorii față de consumatorul în cauză, compensează dezechilibrul existent între consumator și profesionist, o face cu condiția ca instanța respectivă să dispună de elementele de drept și de fapt necesare în acest scop. Rezultă că, dacă este cazul, instanța națională va trebui, în lipsa unei opoziții din partea consumatorului vizat și, dacă este necesar, din oficiu, să dispună măsuri de cercetare judecătorească pentru a completa dosarul, solicitând părților, cu respectarea principiului contradictorialității, să îi furnizeze informații suplimentare în acest scop. Aceste motive sunt valabile și în privința unei proceduri de somație de plată [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 iunie 2022, Profi Credit Bulgaria (Compensare din oficiu în cazul existenței unei clauze abuzive), C-170/21, EU:C:2022:518, punctele 31-33 și jurisprudența citată].

78 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a cincea întrebare că articolul 6 alineatul (1) din Directiva 93/13 trebuie interpretat în sensul că instanța națională, sesizată cu o cerere de emitere a unei somații de plată în cadrul unei proceduri la care debitorul-consumator nu participă, nu poate înlătura din oficiu aplicarea unei clauze din contractul de credit de consum încheiat între acest consumator și profesionistul în cauză dacă nu are convingerea că această clauză trebuie calificată drept „abuzivă” în sensul articolului 3 alineatul (1) din această directivă. Existența unei îndoieli cu privire la faptul că această clauză a putut fi acceptată de consumator în urma unei practici comerciale neloiale, în sensul articolului 5 din Directiva 2005/29, poate însă constitui un element printre altele, susceptibil să fie luat în considerare în vederea aprecierii caracterului eventual abuziv al clauzei în discuție.

Cu privire la a șasea și la a șaptea întrebare

79 Cu titlu introductiv, este necesar să se arate că în a șaptea întrebare instanța de trimitere ridică problema compatibilității unei jurisprudențe naționale în special cu articolele 5 și 7, precum și cu punctul 1 literele (b) și (c) care figurează în anexa la Directiva 93/13. Or, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 23 din concluzii, aceste dispoziții privesc interpretarea

clauzelor contractelor încheiate între un consumator și un profesionist, precum și eventualul caracter abuziv al unor astfel de clauze, iar nu efectele care decurg în mod direct din aplicarea dreptului național și a jurisprudenței aferente, fără a-și avea originea într-o clauză a unui contract.

80 Prin urmare, trebuie să se răspundă la a șasea și la a șaptea întrebare numai în temeiul Directivei 2008/48, arătând că acestea urmăresc să stabilească aplicabilitatea eventuală a articolului 15 alineatul (2) din această directivă unor contracte de credit precum cele în discuție în litigiul principal, că această dispoziție se aplică numai „contractelor de credit legate”, în sensul directivei menționate, și că noțiunea de „contract de credit legat” este definită la articolul 3 litera (n) din aceasta.

81 Având în vedere aceste elemente, este necesar să se considere că, prin intermediul celei de a șasea și al celei de a șaptea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă noțiunea de „contract de credit legat”, în sensul articolului 3 litera (n) din Directiva 2008/48, trebuie interpretată în sensul că intră sub incidența acesteia un contract de credit a cărui încheiere este legată de cea a unui contract de fideiusiune cu un terț remunerat în acest scop și, în cazul unui răspuns afirmativ, dacă articolul 15 alineatul (2) din această directivă trebuie interpretat în sensul că se opune unei jurisprudențe naționale potrivit căreia, atunci când garantul unui contract de fideiusiune, remunerat de debitorul principal, a rambursat sumele datorate creditorului principal în temeiul împrumutului după expirarea unui termen legal care are ca efect stingerea totală a fideiusiunii, acest garant poate totuși să invoce subrogarea sa în drepturile acestui creditor și să solicite debitorului principal plata sumelor astfel plătite.

82 Din articolul 3 litera (n) din Directiva 2008/48 reiese că noțiunea de „contract de credit legat”, în sensul acestei directive, vizează un contract de credit în temeiul căruia, pe de o parte, creditul în cauză servește exclusiv finanțării unui contract care are ca obiect furnizarea anumitor bunuri sau prestarea anumitor servicii și, pe de altă parte, aceste două contracte formează, din punct de vedere obiectiv, o unitate comercială. Aceste două condiții sunt cumulative.

83 Or, în mod vădit nu se poate considera că un contract de credit a cărui încheiere este legată doar de încheierea unui contract de fideiusiune servește la finanțarea acestui din urmă contract.

84 Trebuie, așadar, să se constate că astfel de contracte de credit nu îndeplinesc prima dintre condițiile cumulative a căror îndeplinire caracterizează noțiunea de „contract de credit legat”, în sensul articolului 3 litera (n) din Directiva 2008/48. Prin urmare, împrejurarea că asemenea contracte constituie o unitate comercială cu un contract de fideiusiune încheiat cu un terț remunerat în acest scop, chiar presupunând că ar fi stabilită, nu este suficientă pentru ca ele să intre sub incidența acestei noțiuni și deci să intre în domeniul de aplicare al articolului 15 alineatul (2) din această directivă.

85 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a șasea și la a șaptea întrebare că noțiunea de „contract de credit legat”, în sensul articolului 3 litera (n) din Directiva 2008/48, trebuie interpretată în sensul că nu intră sub incidența acesteia un contract de credit a cărui încheiere este legată doar de încheierea unui contract de fideiusiune cu un terț remunerat în acest scop.

Cu privire la a opta întrebare

86 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că articolul 5 din Directiva 93/13, menționat în textul celei de a opta întrebări, este lipsit de pertinență pentru problema vizată de aceasta.

87 Prin urmare, este necesar să se considere că, prin intermediul celei de a opta întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 3 literele (g) și (i) din Directiva 2008/48 trebuie interpretat în sensul că costurile aferente unui contract de fideiusiune a cărui încheiere este impusă consumatorului printr-o clauză dintr-un contract de credit la care a subscris, care determină o majorare a valorii totale a datoriei, intră sub incidența noțiunii de „cost total al creditului pentru consumatori” și, în consecință, a noțiunii de „DAE”.

88 Potrivit articolului 3 litera (g) din Directiva 2008/48, noțiunea de „cost total al creditului pentru consumatori” include toate costurile, inclusiv dobânda, comisioanele, taxele și orice alt tip de costuri pe care trebuie să le suporte consumatorul în legătură cu contractul de credit și care sunt cunoscute de către creditor, cu excepția taxelor notariale. În conformitate cu această dispoziție, aceste costuri includ și costurile pentru serviciile accesorii aferente contractului de credit, în cazul în care obținerea creditului sau obținerea acestuia potrivit clauzelor și condițiilor prezentate este condiționată de încheierea unui contract de servicii.

89 În temeiul articolului 3 litera (i) din Directiva 2008/48, DAE corespunde costului total al creditului pentru consumator, exprimat ca procent anual din valoarea totală a creditului, inclusiv costurile menționate la articolul 19 alineatul (2) din această directivă.

90 Pentru a asigura o protecție extinsă a consumatorilor, legiuitorul Uniunii a reținut o definiție largă a noțiunii de „cost total al creditului pentru consumatori”, care desemnează toate costurile pe care consumatorul este obligat să le plătească pentru contractul de credit și care sunt cunoscute de creditor [Hotărârea din 21 martie 2024, Profi Credit Bulgaria (Servicii accesorii contractului de credit), C-714/22, EU:C:2024:263, punctul 40 și jurisprudența citată].

91 Trebuie amintit că considerentul (22) al Directivei 2008/48 arată, pe de o parte, că creditorul trebuie prezumat ca având cunoștință de costurile serviciilor accesorii pe care le oferă consumatorului, el însuși sau în numele unui terț, cu excepția cazului în care prețul acestora depinde de caracteristicile sau de situația specifică a consumatorului, și, pe de altă parte, că, în cazul în care valoarea costurilor acestor servicii nu poate fi determinată în prealabil, consumatorii ar trebui să primească informații corespunzătoare privind existența costurilor într-o etapă precontractuală.

92 Or, a opta întrebare privește ipoteza unui contract de credit care impune împrumutatului obligația de a încheia un contract de fideiusiune pentru a obține creditul. Asigurarea, în temeiul acestui din urmă contract, a unui fideiusor constituie astfel un serviciu legat de contractul de credit, în sensul articolului 3 litera (g) din Directiva 2008/48, și, în măsura în care încheierea contractului de fideiusiune este obligatorie pentru obținerea însăși a creditului, costurile aferente acestui contract fac parte din „costul total al creditului pentru consumatori”, în conformitate cu această dispoziție. Prin urmare, în temeiul literei (i) a aceluiași articol, acestea trebuie luate în considerare pentru calcularea DAE.

93 Având în vedere aceste considerații, este necesar să se răspundă la a opta întrebare că articolul 3 literele (g) și (i) din Directiva 2008/48 trebuie interpretat în sensul că costurile aferente unui contract de fideiusiune a cărui încheiere este impusă consumatorului printr-o clauză dintr-un contract de credit la care a subscris, care determină o majorare a valorii totale a datoriei, intră sub incidența noțiunii de „cost total al creditului pentru consumatori” și, în consecință, a celei de „DAE”.

Cu privire la a noua și la a zecea întrebare

94 Prin intermediul celei de a noua și al celei de a zecea întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 10 alineatul (2) litera (g) și articolul 23 din Directiva 2008/48 trebuie interpretate în sensul că se opun ca, în cazul în care un contract de credit de consum nu menționează o DAE care include toate costurile prevăzute la articolul 3 litera (g) din această directivă, contractul respectiv să fie considerat scutit de dobânzi și de costuri, astfel încât anularea sa să determine numai restituirea de către consumatorul în cauză a capitalului împrumutat.

95 Trebuie amintit, pe de o parte, că articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48 realizează o armonizare totală în ceea ce privește elementele care trebuie incluse în mod obligatoriu într-un contract de credit. În acest scop, articolul 10 alineatul (2) litera (g) din această directivă prevede că contractul de credit specifică în mod clar și concis DAE și valoarea totală plătibilă de către consumator, calculate la momentul încheierii contractului de credit [Hotărârea din 21 martie 2024, Profi Credit Bulgaria (Servicii accesorii contractului de credit), C-714/22, EU:C:2024:263, punctul 50].

96 Reiese din jurisprudență că menționarea DAE în contractul de credit are o importanță esențială, în special în măsura în care permite consumatorului să aprecieze întinderea angajamentului său [Hotărârea 21 martie 2024, Profi Credit Bulgaria (Servicii accesorii contractului de credit), C-714/22, EU:C:2024:263, punctul 51].

97 Pe de altă parte, reiese din articolul 23 din Directiva 2008/48, interpretat în lumina considerentului (47) al acesteia, că, deși alegerea normelor de sancționare aplicabile în cazul încălcării dispozițiilor de drept intern adoptate în temeiul acestei directive este lăsată la latitudinea statelor membre, sancțiunile astfel prevăzute trebuie să fie eficiente, proporționale și cu efect de descurajare. Aceasta implică faptul că rigoarea sancțiunilor respective trebuie să fie adecvată gravității încălcărilor pe care le reprimă, în special prin asigurarea unui efect realmente disuasiv, respectându-se în același timp principiul general al proporționalității [Hotărârea din 21 martie 2024, Profi Credit Bulgaria (Servicii accesorii contractului de credit), C-714/22, EU:C:2024:263, punctul 52].

98 Având în vedere importanța esențială pe care o are pentru consumator menționarea DAE într-un astfel de contract, Curtea a statuat că o instanță națională poate aplica din oficiu o reglementare națională care prevede că lipsa acestei mențiuni are drept consecință faptul că creditul aprobat este considerat scutit de dobânzi și de costuri [Hotărârea din 21 martie 2024, Profi Credit Bulgaria (Servicii accesorii contractului de credit), C-714/22, EU:C:2024:263, punctul 53].

99 Curtea a statuat de asemenea că, într-o situație în care un contract de credit menționa o DAE estimată, valoarea sa exactă trebuind să fie specificată după acordarea creditului, o astfel de sancțiune a decăderii creditorului din dreptul său la dobânzi și la costuri trebuia considerată proporțională, în sensul articolului 23 din Directiva 2008/48 [Hotărârea din 21 martie 2024, Profi Credit Bulgaria (Servicii accesorii contractului de credit), C-714/22, EU:C:2024:263, punctul 54].

100 Prin urmare, având în vedere caracterul esențial al menționării DAE într-un contract de credit de consum pentru a permite consumatorilor să își cunoască drepturile și obligațiile, precum și cerința de a include în calculul acestei rate toate costurile prevăzute la articolul 3 litera (g) din Directiva 2008/48, trebuie să se considere că indicarea unei DAE care nu reflectă în mod fidel ansamblul acestor costuri privează consumatorul de posibilitatea de a determina întinderea angajamentului

său la fel ca lipsa menționării acestei rate. În consecință, o sancțiune de decădere a creditorului din dreptul său la dobânzi și la costuri, în cazul indicării unei DAE care nu include totalitatea costurilor menționate, reflectă gravitatea unei astfel de încălcări și are un caracter disuasiv și proporțional [Hotărârea din 21 martie 2024, Profi Credit Bulgaria (Servicii accesorii contractului de credit), C-714/22, EU:C:2024:263, punctul 55].

101 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a noua și la a zecea întrebare că articolul 10 alineatul (2) litera (g) și articolul 23 din Directiva 2008/48 trebuie interpretate în sensul că nu se opun ca, în cazul în care un contract de credit de consum nu menționează o DAE care include toate costurile prevăzute la articolul 3 litera (g) din această directivă, contractul respectiv să fie considerat scutit de dobânzi și de costuri, astfel încât anularea sa să determine numai restituirea de către consumatorul în cauză a capitalului împrumutat.

Cu privire la cheltuielile de judecată

102 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a zecea) declară:

1) **Articolul 4 alineatul (2) din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii**

trebuie interpretat în sensul că

nu se opune aprecierii caracterului eventual abuziv al clauzelor unui contract de fideiusiune care determină obligațiile fideiusorului și ale debitorului din litigiul principal, în situația în care acesta din urmă a încheiat acest contract concomitent cu contractul de credit și pentru a se conforma unei obligații prevăzute de acest din urmă contract, fideiusorul este o filială a creditorului sau o persoană aleasă de acesta din urmă, iar costurile fideiusiunii sunt datorate în același timp cu scadențele împrumutului.

2) **Punctul 1 literele (i), (j) și (m) care figurează în anexa la Directiva 93/13**

trebuie interpretat în sensul că

nu intră sub incidența acestor dispoziții o clauză prin care un consumator se angajează, în cadrul unui contract de credit, să încheie un contract de fideiusiune cu un fideiusor ales de creditor, fără a avea cunoștință la momentul încheierii contractului de credit de identitatea fideiusorului și de conținutul clauzelor acestui contract de fideiusiune.

3) Articolul 8 din Directiva 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori și de modificare a Directivei 84/450/CEE a Consiliului, a Directivelor 97/7/CE, 98/27/CE și 2002/65/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 al Parlamentului European și al Consiliului, coroborat cu articolul 5 alineatul (5) din anexa I la această directivă,

trebuie interpretat în sensul că

inserarea în contracte de credit a unei clauze prin care consumatorul trebuie să încheie un contract de fideiusiune cu o persoană aleasă de creditor nu constituie o practică comercială agresivă în orice situație.

4) Articolul 6 alineatul (1) din Directiva 93/13

trebuie interpretat în sensul că

instanța națională, sesizată cu o cerere de emitere a unei somații de plată în cadrul unei proceduri la care debitorul-consumator nu participă, nu poate înlătura din oficiu aplicarea unei clauze din contractul de credit de consum încheiat între acest consumator și profesionistul în cauză dacă nu are convingerea că această clauză trebuie calificată drept „abuzivă” în sensul articolului 3 alineatul (1) din această directivă. Existența unei îndoieli cu privire la faptul că această clauză a putut fi acceptată de consumator în urma unei practici comerciale neloiale, în sensul articolului 5 din Directiva 2005/29, poate însă constitui un element printre altele, susceptibil să fie luat în considerare în vederea aprecierii caracterului eventual abuziv al clauzei în discuție.

5) Noțiunea de „contract de credit legat” în sensul articolului 3 litera (n) din Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului

trebuie interpretată în sensul că

nu intră sub incidența acesteia un contract de credit a cărui încheiere este legată doar de încheierea unui contract de fideiusiune cu un terț remunerat în acest scop.

6) Articolul 3 literele (g) și (i) din Directiva 2008/48

trebuie interpretat în sensul că

costurile aferente unui contract de fideiusiune a cărui încheiere este impusă consumatorului principal printr-o clauză dintr-un contract de credit la care a subscris, care determină o majorare a valorii totale a datoriei, intră sub incidența noțiunii de „cost total al creditului pentru consumatori” și, în consecință, a celei de „dobândă anuală efectivă”.

7) Articolul 10 alineatul (2) litera (g) și articolul 23 din Directiva 2008/48

trebuie interpretate în sensul că

nu se opun ca, în cazul în care un contract de credit de consum nu menționează o dobândă anuală efectivă care include toate costurile prevăzute la articolul 3 litera (g) din această directivă, contractul respectiv să fie considerat scutit de dobânzi și de costuri, astfel încât anularea sa să determine numai restituirea de către consumatorul în cauză a capitalului împrumutat.

Semnături